

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ПРИКАРПАТСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ВАСИЛЯ СТЕФАНІКА**

Навчально-науковий юридичний інститут

Кафедра трудового, екологічного та аграрного права

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

МІЖНАРОДНЕ ЕНЕРГЕТИЧНЕ ПРАВО

Рівень вищої освіти – перший (бакалаврський)

Освітня програма Міжнародне та європейське право

Спеціальність 081 Право

Галузь знань 08 Право

Затверджено на засіданні кафедри
Протокол №4 від 11 листопада 2024 р.

м. Івано-Франківськ - 2024

1. Загальна інформація	
Назва дисципліни	Міжнародне енергетичне право
Викладач (-і)	Мороз Галина Василівна, доц., к.ю.н., доцент кафедри трудового, екологічного та аграрного права
Контактний телефон викладача	Мороз Галина Василівна (0342) 507822
Е-mail викладача	Мороз Галина Василівна galyna.moroz@pnu.edu.ua
Формат дисципліни	Очний
Обсяг дисципліни	3 кредити ЄКТС, 90 год.
Посилання на сайт дистанційного навчання	https://d-learn.pnu.edu.ua/
Консультації	Консультації проводяться відповідно до Графіку індивідуальних занять зі студентами, розміщеному на інформаційному стенді та сайті кафедри https://ktetap.pnu.edu.ua/інформація-щодо-навчального-процесу/ Також можливі консультації шляхом листування через електронну пошту, зокрема, що стосується виконання індивідуальних науково-дослідних завдань.
2. Анотація до навчальної дисципліни	
Стратегічною та однією із основних галузей економіки будь-якої держави є енергетична галузь. Обмін та торгівля енергетичними ресурсами відіграють провідну роль у сучасних міжнародних відносинах. Енергоносії є одними з найважливіших товарів на світових ринках. Водночас, саме проблеми енергетичного розвитку та енергетичної безпеки для багатьох держав, в тому числі для України, є найбільш гострими і такими, що потребують якнайшвидшого врегулювання. Поступове скорочення викопних енергетичних ресурсів, кліматичні зміни, відсутність доступу до централізованих систем енергопостачання в більш ніж 2 мільярдів людей у світі зумовлюють необхідність прискореного переходу до доступної екологічно чистої відновлюваної енергетики. Розпорядженням Кабінету Міністрів України від 18 серпня 2017 р. № 605-р схвалено «Енергетичну стратегію України на період до 2035 року «Безпека, енергоефективність, конкурентоспроможність», метою якої встановлено забезпечення потреб суспільства та економіки в паливно-енергетичних ресурсах у технічно надійний, безпечний, економічно ефективний та екологічно прийнятний спосіб для гарантування поліпшення умов життєдіяльності суспільства. На національному рівні, з метою демонополізації енергетичного сектору необхідно, перш за все, ставити питання про розвиток конкуренції, впровадження європейських норм та ринкових принципів роботи в енергетиці. Законодавче регулювання енергетичних відносин має розвиватися на основі активізації міжнародної співпраці та укладення відповідних міжнародних угод, які б спрямувались на реалізацію цілей енергетичної стратегії, забезпечення як національних інтересів України, так і всього міжнародного співтовариства. Важливим аспектом є проведення оцінки зовнішньополітичних позицій України та інших держав з питань енергетики. <u>Предметом</u> вивчення навчальної дисципліни є міжнародно-правове регулювання міждержавних відносин в сфері енергетики, тобто система юридичних норм сучасного міжнародного енергетичного права, що регламентують питання міжнародної енергетичної безпеки, залучення іноземних інвестицій у енергетичну галузь, торгівлі і транзиту енергетичних ресурсів, екологічних аспектів використання енергетичних ресурсів, а також інші питання, які стосуються міжнародного енергетичного сектору. Програма навчальної дисципліни складається з таких <u>змістових модулів</u>:	

1. Міжнародно-правового співробітництва в енергетичній сфері.
2. Україна як суб'єкт міжнародного енергетичного права.

3. Мета та цілі навчальної дисципліни

Метою вивчення навчальної дисципліни «Міжнародне енергетичне право» є формування у студентів необхідних юридичних знань елементів структури міжнародного енергетичного права, розуміння механізму застосування норм міжнародного енергетичного права на міжнародному та внутрідержавному рівнях, а також дослідження основ енергетичної безпеки у світовому та національному вимірі.

Основними цілями вивчення дисципліни «Міжнародне енергетичне право» є сприяти глибокому засвоєнню студентами нормативно-правових актів, які регулюють відносини у сфері міжнародних енергетичних відносин, в тому числі відносин щодо видобування, використання, торгівлі, транзиту, постачання енергетичних ресурсів; правильному тлумаченню і застосовуванню норм сучасного міжнародного енергетичного права, які регламентують питання міжнародної енергетичної безпеки, залучення іноземних інвестицій у енергетичну галузь, торгівлі і транзиту енергетичних ресурсів, екологічних аспектів використання енергетичних ресурсів тощо.

4. Програмні компетентності та результати навчання

Загальні компетентності:

- здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу;
- здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях;
- знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності;
- навички використання інформаційних і комунікаційних технологій;
- здатність працювати в команді;
- прагнення до збереження навколишнього середовища.

Фахові компетентності:

- здатність визначати належні та прийнятні для юридичного аналізу факти, основні поняття та принципові положення міжнародного законодавства в сфері енергетики;
- знання і розуміння основ права Європейського Союзу;
- знання і розуміння концептуальних основ, змісту і основних напрямків міжнародно-правового регулювання енергетичних відносин;
- здатність визначати належні та прийнятні для юридичного аналізу факти;
- здатність аналізувати правові проблеми, формувати та обґрунтовувати правові позиції;
- здатність до критичного та системного аналізу правових явищ і застосування набутих знань у професійній діяльності;
- здатність до консультування з правових питань, зокрема, можливих способів захисту прав та інтересів клієнтів, відповідно до вимог професійної етики, належного дотримання норм нерозголошення персональних даних та конфіденційної інформації;
- здатність до самостійної підготовки проектів актів правозастосування;
- здатність до логічного, критичного і системного аналізу документів, розуміння їх правового характеру і значення.

Програмні результати навчання:

- вміння давати короткий висновок щодо окремих фактичних обставин (даних) з достатньою обґрунтованістю
- здатність продемонструвати знання та розуміння змісту правових понять та категорій, базових для міжнародного енергетичного права;
- здатність проводити збір і інтегрований аналіз матеріалів з різних джерел;

- здатність продемонструвати знання та розуміння правового механізму реалізації відносин, що є предметом даної галузі;
- здатність оцінювати недоліки і переваги аргументів, аналізуючи відому проблему;
- вміння пояснювати характер певних подій та процесів з розумінням професійного та суспільного контексту;
- здатність застосовувати набуті знання у різних правових ситуаціях, виокремлювати юридично значущі факти і формувати обґрунтовані правові висновки.

5. Організація навчання

Обсяг навчальної дисципліни

Вид заняття	Загальна кількість годин
лекції	12
семінарські заняття / практичні / лабораторні	18
самостійна робота	60

Ознаки навчальної дисципліни

Семестр	Спеціальність	Курс (рік навчання)	Нормативна / вибіркова
7	081 Право	4	Вибіркова (вільного вибору студента)

Тематика навчальної дисципліни

Тема	кількість год.		
	лекції	заняття	сам. роб.
Тема 1. Міжнародно-правове співробітництво в енергетичній сфері: закономірності розвитку	2	2	8
Тема 2. Міжнародне енергетичне право в системі сучасного міжнародного права	1	2	8
Тема 3. Формування та реалізація енергетичної політики ЄС та України	1	2	8
Тема 4. Система джерел міжнародного енергетичного права	2	2	8
Тема 5. Принципи міжнародного енергетичного права	2	2	6
Тема 6. Енергетична безпека України та світу: сутність, загрози та механізми регулювання	2	2	6
Тема 7. Міждержавні організації та інститути в глобальній енергетичній системі.	-	2	8
Тема 8. Міжнародно-правове регулювання екологічно орієнтованої енергетики	2	4	8
ЗАГ.:	12	18	60

6. Система оцінювання навчальної дисципліни

Загальна система оцінювання навчальної дисципліни	Загальна система оцінювання навчальної дисципліни є уніфікованою в межах навчально-наукового юридичного інституту і визначається Порядком організації та проведення оцінювання успішності здобувачів вищої освіти Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника, введеним в дію наказом ректора Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника від 19.05.2023 р. № 309 https://efund.pnu.edu.ua/wp-content/uploads/sites/172/2023/09/poriadok-orhanizatsii-ta-provedennia-otsiniuvannia-uspishnosti-zdobuvachiv-vyshchoi-osvity.pdf , а також Методичними рекомендаціями до порядку оцінювання успішності
---	---

	здобувачів вищої освіти у навчально-науковому юридичному інституті (далі - МРПОУ), затвердженими Вченою радою навчально-наукового юридичного інституту Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника, протокол № 13 від 27.06.2024 р.) https://law.pnu.edu.ua/wp-content/uploads/sites/100/2024/11/metodychni-rekomendatsii-pro-poriadok-otsiniuvannia-uspishnosti.pdf .
Вимоги до письмової роботи	Вивчення дисципліни передбачає <u>обов'язкове</u> виконання всіма студентами <u>одної письмової модульної контрольної роботи</u> . (абз.2 пп. 3.1.3.1 МРПОУ). Робота виконується на передостанньому семінарському занятті. Зміст питань, форма та структура завдань визначається викладачем, що проводить семінарські заняття за погодженням з керівником навчальної дисципліни та затверджується на засіданні відповідної кафедри (пп. 3.1.3.2 МРПОУ). На письмову модульну контрольну роботу виносяться 2 творчі завдання (аналітичного, порівняльно-правового змісту) (оцінюються по 20 балів) та 1 описове завдання, яке оцінюється в 10 балів, Максимальна кількість балів за письмову роботу – 50 (пп. 2.6.1 МРПОУ). <u>За бажанням (для отримання додаткових до 10 балів)</u> студенти можуть виконувати індивідуальні завдання за темою відповідного семінарського заняття (5 балів) та/або наукову роботу (максимально 10 балів). Види, приклади підготовки та критерії оцінювання індивідуальних завдань <i>розміщені на сайті кафедри</i> https://ktetap.pnu.edu.ua/денна-форма-навчання-3/ .
Семінарські заняття	Завдання для семінарських занять визначені у методичних вказівках, що розміщені на сайті кафедри https://ktetap.pnu.edu.ua/денна-форма-навчання-3/ та на сайті дистанційного навчання https://d-learn.pnu.edu.ua/ Максимальна кількість балів за семінарські заняття – 45 (пп. 2.6.1-2.6.2 МРПОУ).
Умови допуску до підсумкового контролю	Порядок та організація контролю знань студентів, зокрема, умови допуску до підсумкового контролю визначаються МРПОУ. Студенту виставляється залік на останньому занятті за умови виконання всіх видів робіт, передбачених навчальною програмою. Наявність хоча б одного пропущеного і невідпрацьованого семінарського заняття є підставою для не виставлення заліку (пп. 3.2.2 МРПОУ).
Підсумковий контроль	<u>Підсумковий контроль</u> – залік. Підсумковий контроль – залік у письмовій формі. Для студентів, які не мають заборгованостей та отримали мінімальну кількість балів не менше 50, залік виставляється на останньому семінарському занятті відповідно до МРПОУ. Для студентів, у яких на момент виставлення заліку були пропущені заняття, залік проводиться письмово, після усіх відпрацювань. На залік виносяться 1 описове питання, які оцінюються у 30 балів, питання порівняльно-правового чи творчого характеру характеру (20 балів), 2 тестових завдання (по 5 балів) та задача (40 балів). Максимальний бал за залік становить 100 балів. Підсумковий бал складається з суми підсумкового балу за семінарські заняття (максимально 45 балів), балу за підсумкову модульну контрольну роботу (максимально 50 балів) та балу за самостійну роботу (максимально 5 балів, пп. 2.6.3 МРПОУ). Бал за індивідуальну роботу та/або участь у науковій роботі (максимально 10 балів) є додатковим балом, який додається до підсумкового семестрового балу (пп. 2.6.1

	МРПОУ). Підсумковий бал становить максимально 100 балів (пп. 2.6.1-2.6.3 МРПОУ).
7. Політика навчальної дисципліни	
<u>Письмові роботи:</u> Планується виконання студентами обов'язкових та додаткових декількох видів письмових робіт: обов'язкової письмової контрольної роботи, письмових тестових завдань за темами, винесеними на самостійне опрацювання (перелік міститься в Методичних вказівках і завданнях для підготовки до семінарських (практичних) занять), письмових експрес-опитувань на семінарських заняттях тощо, а також додаткових письмових індивідуальних завдань. <u>Академічна доброчесність:</u> Очікується, що студенти будуть дотримуватися принципів академічної доброчесності, усвідомлюючи наслідки її порушення, що визначається Положенням про запобігання академічному плагіату в Прикарпатському національному університеті імені Василя Стефаника https://pnu.edu.ua/wp-content/uploads/2022/09/% та Положенням про запобігання академічному плагіату та іншим порушенням академічної доброчесності у навчальній та науково-дослідній роботі здобувачів освіти Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника https://pnu.edu.ua/wp-content/uploads/2022/09/% <u>Відвідування занять</u> Очікується, що всі студенти відвідають лекції та семінарські заняття. Пропуски занять відпрацьовуються в обов'язковому порядку. Студент зобов'язаний відпрацювати пропущене заняття впродовж двох тижнів з дня пропуску заняття (абз. 1. пп. 3.1.2 МРПОУ). За пропущені лекційні заняття без поважних причин в обсязі, що перевищує 10% від загальної кількості лекційних годин, які відведені на навчальну дисципліну відповідно до робочого навчального плану, керівник курсу віднімає 5 балів від підсумкового семестрового балу студента (абз. 2. пп. 3.1.2 МРПОУ). <u>Неформальна освіта</u> Питання визнання результатів навчання, отриманих у неформальній освіті регулюється Положенням про визнання результатів навчання, здобутих шляхом неформальної освіти, в Прикарпатському національному університеті імені Василя Стефаника https://efund.pnu.edu.ua/wp-content/uploads/sites/172/2023/05/02-07.33_2022-polozhennia-pro-vyznannia-rezultativ-navchannia-zdobutykh-shliakhom-neformalnoi-osvity-v-prykarpatskomu-natsionalnomu-universyteti-imeni-vasylii-stefanyka.pdf Визнання результатів навчання, здобутих шляхом неформальної освіти здійснюється одноосібним рішенням директора за умови, що назви освітніх компонент ідентичні або мають незначну стилістичну розбіжність; співпадає загальний обсяг годин (кредитів ЄКТС); співпадають компетентності та програмні результати навчання з дисципліни /дисциплін та результатів неформальної освіти або на підставі висновку експертної комісії кафедри.	
8. Рекомендована література	
1. Кориневич А. О. Місце міжнародного енергетичного права у системі сучасного міжнародного права: дис. ... канд. юрид. наук. Київ, 2011. 224 с. 2. Право Європейського Союзу / за ред. В.І. Муравйова. Кн. 4. К. : Ін Юре, 2016. 400 с. 3. Білоцький С.Д. Міжнародно-правове регулювання у сфері екологічно орієнтованої енергетики : автореф. дис. ... докт. юрид. наук : 12.00.11. Київ, 2016. 40 с. 4. Ковальчук Т. Г. Щодо співвідношення екологічного, природоресурсного та енергетичного права України. <i>Співвідношення екологічного, природоресурсного, земельного та аграрного права</i>: матеріали до круглого столу 9 грудня 2011 р. / за заг ред. А.П. Гетьмана та М.В. Шульги. Х.: Національний університет «Юридична академія України імені Ярослава Мудрого», 2011. С. 52-58.	

5. Гирич О.Т. Екологічна політика у трансформації системи міжнародних відносин: Дисертація на здобуття наукового ступеня кандидата політичних наук за спеціальністю 23.00.04 – політичні проблеми міжнародних систем та глобального розвитку. Чорноморський національний університет імені Петра Могили. Миколаїв, 2017.
https://chmnu.edu.ua/wp-content/uploads/2017/09/Avtoreferat_Gyrych_2017-09-18.pdf

Детальний перелік монографічної, наукової, науково-практичної літератури, нормативних джерел та інформаційних ресурсів до кожної теми міститься в навчально-методичних посібниках, розміщених на сторінці кафедри та наданих студентам на першому навчальному занятті.

Викладач _____ доц. Мороз Г.В.